

ІСТОРІЯ РОМАНІСТИКИ В НІМЕЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ (XVII – XXI ст.)

Проаналізовано та охарактеризовано становлення та розвиток романістики в німецьких університетах (XVII – XXI ст.). Найпопулярніша спеціальність філологічного спрямування в німецьких університетах – романістика. Як зазначено у Новому універсальному лексиконі (Bertelsmann): «Романістика – наука, про романські мови та літератури» [1, с. 809]. Романістика включає в себе такі наукові галузі, зокрема: аргентиністика, баскістика, бразилістика, бретоністика, галісістика, далматиністика, іспаністика, італіністика, Кастилія, каталаністика, Каталонські поля, каталанці, кельтистика, молдовістика, окситаністика, португестика, провансилістика, ретороманістика, романістика, романі – циганська румунська мова, румуністика, сардистика, франкістика. Вона вивчає особливості європейських мов та їх діалектів (італійська, іспанська, португальська, французька), займається вивченням мов національних меншин Європи (галісійська, каталанська, окситанська, ретороманська, сардська мови). «**Романські мови** походять з вульгарної латини європейських мов; замовною близькістю їх членують на три групи: 1. **Західнороманські мови** (іспанська, португальська, каталанська, провансальська, французька, ретороманська); 2. **Східнороманські мови** (італійська, далматинська [мертва мова]), румунська; 3. **Центральнороманські мови** (сардська)» [1, с. 809]. Німецький філолог К. Ман вперше в 1863 р. використав термін «**романська філологія**». «**Університет**, вищий навчальний заклад, який в цілому сприяє розвитку науки завдяки дослідженню та навчанню. Відвідування університету передбачає наявність випускних іспитів у середній школі. Щонайменше через чотири роки по закінченню навчання складаються державні іспити. В залежності від різновиду іспиту присвоюються вчені ступені. Назва «університет» прослідковується в середньовічному понятті **Universitas magistrorum et scholarium** («Організація викладачів та тих, хто навчається»), яка пізніше тлумачилось як **Universitas literarum** («Цілісність наук»). На початку XIII ст. університет у Парижі, який отримав привілеї від Папи Римського став вихідним пунктом та взірцем для західних університетів. Саме там почали класифікувати вчені ступені (бакалавр, ліцензіат, магістр, доктор). Перший німецький університет засновано 1348 р. у Празі Карлом IV» [1, с. 977].

Ключові слова: романістика, Німеччина, університет.

Усвідомлення народом Німеччини своєї автентичності відбувалось у процесі збереження власної культури, де мова виступала головним індикатором відображення націо-

нальної самосвідомості. Рушійні процеси, які відбувались у суспільстві протягом тривалого часу призвели до численних трансформа-

цій суспільної думки, у тому числі у мовних питаннях.

З розвитком рівня освіченості у середньовічній Німеччині (XIV ст.), суспільство почало усвідомлювати важливість збереження власної самобутності. Люди прагнули здобувати освіту, але все ускладнювалось тим, що освіта була доступна лише заможним прошаркам суспільства. Для бюргерства освіта носила індивідуальний характер. Кріпацтво треба було навчати, а для цього потрібна освіта. Так, при кірхах (нім. **die Kirche**) починали виникати університети, в яких навчався бідний прошарок населення. Духівництво закликала свою паству не лише дотримуватись церковних канонів, а й навчатись. Таким чином, збіднілі люди здобували освіту. Згодом дане явище почало носити масовий характер. Освіта стає вагомим чинником консолідації нації.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання реформування мовної освіти в університетах Німеччини, що обумовлено процесом нормалізації німецької мови, оскільки воно не було об'єктом спеціального вивчення та чекає свого розв'язання, тому наукова зацікавленість цією проблемою цілком обґрунтована.

Передмовою успішної університетської мовної освіти є виважена державна політика, яка спрямована на передачу накопиченого досвіду від покоління до покоління та збереження національної культури.

Найпопулярніша спеціальність філологічного спрямування в німецьких університетах – романістика. «**Romanistik, Wiss. von den roman. Sprachen u. Literaturen**» [37, с. 809]. Вона вивчає особливості європейських мов та їх діалектів (італійська, іспанська, португальська, французька), займається вивченням мов національних меншин Європи (галісійська, каталанська, окситанська, ретороманська, сардська мови). «**Romanische Sprachen, aus dem Vulgärlatein entstandene europäische Sprachen; aufgrund ihres Verwandtschaften in 3 Gruppen eingeteilt; 1. Westromanisch (Span., Port., Katalan., Provencal., Frz., Rätorum.); 2. Ostromanisch (Ital., Dalmatin. [ausgestorben], Rumän.); 3. Zentralromanisch (Sardin)**» [37, с. 809].

Як зазначає вчений А.А. Гируцкий: «Романская ветвь индоевропейской семьи языков представлена 12 живыми языками, наи-

более известными среди которых являются итальянский, французский, испанский, португальский, румынский и молдавский язык. К мёртвым романским языкам относятся латынь и некоторые италийские говоры. Кельтская группа языков также немногочисленна. Она включает в себя ирландский, шотландский, бретонский и валлийский язык, а также мёртвые языки – галльський и корнуольський. ... Ряд языков в генеалогической классификации стоит отдельно, вне семей, – японський, корейський, бакський и некоторые другие языки» [8, с. 260-262].

Duden тлумачить: «**Romanistik, die; – (Wissenschaft von den romanischen Sprachen u. Literaturen; Wissenschaft vom römischen Recht)**» [39, с. 860.]. Науковець, котрий займається дослідженням романської філології називається романіст. «**Romanist, der; -en, en; Romanistin**» [39, с. 809].

Мовознавець Григорьев В.П. підкреслює, що: «**Создателем романистики* принято считать Фридриха Дица, который разделил все известные к этому времени романские языки на две группы: а) восточные романские языки: итальянский и румынский, б) западные романские языки: французский, испанский и португальский, наряду со старофранцузским и старопровансальским. Третий том его книги «Грамматика романских языков», посвященный исследованию синтаксиса, во многом сохранил свое значение и сегодня.* Сам термин «романская филология» был употреблен в первый раз в 1863 г. немецким филологом К. Маном. Один из основоположников романской диалектологии, Градиано Асколи ввел в лингвистический обиход еще один романский язык – ретороманский. ... Галло-романская подгруппа включает два языка: французский и провансальский. К итало-романской подгруппе относятся итальянский, сардский и ретороманский. К восточно-романским языкам относятся северодунайские языки: молдавский и румынский. Приведенная классификация исходит только из современного состояния языков и диалектов*. В различные исторические эпохи роль и место отдельных ее компонентов существенно менялась, о чем, в частности, свидетельствует и история испанского языка. * Классификацию на иных основаниях см., например: Широкова А.В.**

Сравнительно-историческая фонетика романских языков (ареалы Галлии и Балкан). М. 1981. с. 84.» [9]. З-поміж дослідників романської філології варто зазначити: Бурсьє Е. [5], Пиотровский Р.Г. [24].

Серед вчених, які займаються певною романською мовою є: *іспанська мова* – Григорьев В.П. [9], Савова С.С. [26], Степанов Г.В. [28], Шишмарев В.Ф. [34]; *італійська мова* – Черданцева Т.З. [31-32]; *кельтські мови* – Льюис Г., Педерсен Х. [13], Balls I. [35]; *латина* – Бучко Г.Є., Галаса О.І. [6], Кравченко В.И. [12], Козаржевский А.Ч. [11], Ничаюк С.П. [23], Покровский М.М. [25], Хоміцька З.М. [29], Цимбалюк Ю.В. [30], Шабага И.Ю. [33]; *португальська мова* – Вольф Е.М. [7]; *французька мова* – Балли Ш. [1-3], Браше О. [4], Доза А. [10], Сергиевский М. [27].

Університетські періодичні видання, в яких висвітлено означену проблему та які присвячені, зокрема: *каталаністиці* – «**Zeitschrift für Catalanistik**» [46-47] (університет ім. Й.В. Гете м. Франкфурт та університет ім. Вільгельма Гумбольдта м. Берлін); *кельтистиці* – «**Bonner Beiträge zur Keltologie**» [38] (Рейнський університет ім. Фрідріха Вільгельма м. Бонн), «**Zeitschrift für celtische Philologie**» [45]: (Рейнський університет ім. Фрідріха Вільгельма м. Бонн).

Такі німецькі вчені присвятили наукові розвідки видатному німецькому романістові Ф. Діцу: Beck-Busse G., Zollna I. [36], Hitzeroth M. [42-44]. У «**Frankfurter Rundschau**» [40] та у «**Gießener Anzeiger**» [41] мова йдеться про Ф. Діца.

Завдання полягає у тому, щоб проаналізувати та охарактеризувати становлення та розвиток романістики в німецьких університетах (XVII-XXI ст.), яку представлено національними мовами, різноманітними діалектами та мовами національних меншин.

Так, у зимовому семестрі 1734-1735 рр. в університеті ім. Георга-Августа м. Гьоттінген почали викладати романські мови, передусім італійську та французьку мови, і в невеликому обсязі іспанську. З сер. XIX ст. романська філологія в університеті набуває статусу академічної дисципліни. Професорами у свій час були: А. Ружмон (**A. Rougemont, 1699-1751**), І. фон С. дю Кльо (**I. von C. du Clos, 1708-1795**), Ф.С. д'Арто (**F. S. d'Artaud, 1769-1837**), Й.Ф. Сезар (**J. F. Cesar, 1795-**

1855), Т. Мюллер (**Th. Müller, 1816-1881**), А. Штіммінг (**A. Stimming, 1846-1922**), А. Хілька (**A. Hilka, 1877-1939**), В. Келлерманн (**W. Kellermann, 1907-1980**).

Витоки романістики в університеті ім. Фрідріха-Олександра м. Ерланген та м. Нюрнберг беруть свій початок ще з часів заснування університету (1743 р.). У той час романська філологія мала доволі специфічний характер, який полягав у тому, що в XVIII ст. м. Ерланген було гугенотським містом, тому особливе місце серед іноземних мов посідала французька мова. Завдяки франкофільці Вільгельміні фон Байройтській, дружині маркграфа Фрідріха III, до університету активно запрошуються у якості викладачів носії мови, і саме з того часу франкістика має давні традиції. Другою романською мовою, яку вивчали в навчальному закладі є італійська мова. Популярність італійської пов'язана з т.зв. «італійським періодом» в історії не лише міста, а й університету. Лише згодом, романську філологію викладають не носії мов, а німецькі викладачі, найвідомішим серед яких був професор К.М. Вінтерлінг (**Ch.M. Winterling, 1800-1884**). Продовжувачами традицій романістики в університеті ім. Фрідріха-Олександра м. Ерланген та м. Нюрнберг були: Г. Варнхаген (**H. Varnhagen, 1850-1924**), Г. Шнееганс (**H. Schneegans, 1863-1914**), Ю. Пірсон (**J. Pirson, 1870-1959**), А. Хемель (**A. Hämel, 1885-1952**), А. Юнкер (**A. Junker, 1908-2004**) та Г.А.І. Кюн (**H.A.I. Kuen, 1899 - 1989**).

Романістика як спеціальність представлена в таких навчальних закладах Німеччини:

– 1823 р. – університет ім. Філіпа м. Марбург, засновник романського семінару Ф. Діц (**F. Diez, 1794 - 1876**).

– 1827 р. – університет ім. Юстуса Лібіха м. Гіссен.

– 1830 р. – Рейнський університет ім. Фрідріха Вільгельма м. Бонн.

– 1832 р. – університет м. Росток, протягом 1832 – 1835 рр. професор В.А. Хубер (**V.A. Huber, 1800 - 1869**) викладав лекції латиною з історії Іспанії, проводив мовні заняття з іспанської, італійської та португальської мов.

– 1833 р. – університет ім. Мартіна Лютера м. Галле та м. Віттенберг.

– 1844 р. – університет ім. Еберхарда та Карла м. Тюбінген.

– 1853 р. – університет ім. Людвіга-Максиміліана м. Мюнхен.

– 1874 р. – університет ім. Юліуса-Максиміліана м. Вюрцбург, цього року створено інститут романської філології (**Institut für Romanische Philologie**), де професор Е. Малль (**E. Mall, 1843 – 1892**) одночасно викладав романську та англійську філологію, а 1892 – 1893 рр. виникає семінар з романської та англійської філології (**Seminar für romanische und englische Philologie**).

– 1875 р. – університет ім. Фрідріха-Олександра м. Ерланген та м. Нюрнберг, засновано кафедру новітніх мов.

– 1876 р. – у Вестфальському університеті ім. Вільгельма м. Мюнстер створено романський семінар як один з напрямів Королівської (Пруської) академії. Згодом 1905 р. відділення романської та англійської мов виокремились у романський та англійський семінари. Протягом зимового семестру 1876 – 1877 рр. Г. Кьортінг (**H. Körting**) викладав романську філологію та протягом роботи в університеті упорядкував «Латино-романський словник» (**«Lateinisch-romanisches Wörterbuch»**). Також в цей період з'являється «Етимологічний словник романських мов» лінгвіста Ф. Діца (**F. Diez, 1794 – 1876**) (**«Etymologisches Wörterbuch der romanischen Sprachen»**).

– 1878 р. – у Рейнському університеті ім. Фрідріха Вільгельма м. Бонн засновано «Королівський романський семінар» (**«Königliches romanische Seminar»**), який очолював австрійський романіст В. Фьорстер (**W. Foerster, 1844 – 1915**).

– 1882 р. – університет ім. Альберта-Людвіга м. Фрайбург.

– 1882 – 1883 рр. – університет ім. Георга-Августа м. Гьоттінген, К. Фолльмьоллером (**K. Vollmöller, 1842 – 1911**) засновано семінар новітніх мов (**Seminar für neuere Sprachen**).

– 1885 р. – університет ім. Фрідріха Шиллера м. Єна, створено романо-англійський семінар (**Das Romanisch-Englische Seminar**).

– 1911 р. – університет ім. Моріца Арндта м. Грайфсвальд.

– 1924 р. – університет ім. Карла та Рупрехта м. Гейдельберг, засновано романський семінар (**Romanisches Seminar**).

– 1932 р. – університет м. Кельн, романіст Л. Шпітцер (**L. Spitzer, 1887 – 1960**) створює Португальсько-бразилійський інститут (**Portugiesisch-Brasilianisches Institut**).

Отже, університетська освіта Німеччини пройшла складний шлях свого становлення та розвитку. У ході історичних подій (Реформація та Контрреформація (1517 – 1618 рр.), Тридцятирічна війна (1618 – 1648 рр.), Веймарська республіка (1919 – 1933 рр.), період націонал-соціалізму (1933 – 1945 рр.), виникнення та існування НДР та ФРН (1949 – 1989 рр.), Об'єднання Німеччини (з 3.10.1990 р.)), важливих змін у політичному, соціально-економічному та культурному житті країни постало питання про модернізацію суспільства. Саме виклики часу обумовили підготовку освічених людей, і, підготовка фахівців з вищою освітою перейшла в категорію масову. Разом з тим, освіта виконує важливу соціальну місію, як вагомий чинник консолідації нації.

Історико-філологічний аналіз університетської освіти Німеччини дозволив дійти висновку того, що означена проблема не була об'єктом спеціального вивчення у вітчизняній історичній науці.

Перспективи подальших досліджень:

1. Варто зазначити, що деякі університети мають не одну дату заснування. Це пояснюється тим, що університет перезасновували або реорганізовували, виходячи з тієї ситуації, що складалась з закладом у конкретний історичний період.

2. Складним для університетської освіти Німеччини був період націонал-соціалізму (1933 – 1945 рр.), під час якого університети перестали функціонувати як повноцінні навчальні заклади, професорсько-викладацький склад зазнав утисків з боку диктаторського режиму, деякі спеціальності, дисципліни було заборонено або вилучено з навчального процесу як ті, що не відповідали вимогам Третього Рейху.

3. Дістали подальшого розвитку положення про сутність та особливості використання досвіду реформування мовної освіти (зокрема, з романської філології) в університетах Німеччини до України.

4. Основні положення та результати дослідження можна використовувати: для порівняльного вивчення мовної освіти як рідної

мови навчання у Німеччині та України під час навчання та вивчення як іноземної мови; під час читання лекцій з історії, історичної хронології, загального мовознавства, історії німецької літератури тощо.

5. На основі проведеного дослідження процесу реформування мовної освіти в університетах Німеччини з введенням до наукового обігу невідомих та маловідомих матеріалів.

6. Нами обґрунтовано етапи розвитку університетської освіти Німеччини на основі наукових джерел та виявлено кількість даних

навчальних закладів: XIV ст. – 3, XV ст. – 9, XVI ст. – 6, XVII ст. – 5, XVIII ст. – 7, XIX ст. – 11, XX ст. – 40, поч. XXI ст. – 6.

7. Результати дослідження можуть слугувати як теоретичною, так і практичною базою для подальшого дослідження мовної освіти в університетах України, а також можуть бути використані в процесі професійної історичної та філологічної підготовки студентів, магістрів та аспірантів за різними напрямками, під час викладання спецкурсів історичного та філологічного спрямування.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Шарль Балли. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1955. – 416 с.
2. Балли Ш. Французская стилистика / Шарль Балли. – 2-е изд., стереотипное. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 392 с. (История языков народов Европы).
3. Балли Ш. Язык и жизнь / Шарль Балли // Пер. с фр. / Вступ. ст. В.Г. Гака. Изд. 2-е. – М.: Эдиториал УРСС, 2009. – 232 с. (Женевская лингвистическая школа).
4. Браше О. Историческая грамматика французского языка / О. Браше. – М.: Эдиториал УРСС, 2005. – 184 с. (История языков народов Европы).
5. Бурсье Э. Основы романского языкознания (elements de linguistique romane) / Эдуар Бурсье (Edouard Bourciez) // Пер. с фр. / Под. ред., с предисл. и примеч. Д.Е. Михальчи. Изд. 3-е. – М.: Эдиториал УРСС, ЛКИ, 2008. – 680 с. (История языков народов Европы).
6. Бучко Г.Є., Галаса О.І. Латинська мова: посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Ганна Євгенівна Бучко, Ольга Іванівна Галаса. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 160 с.
7. Вольф Е.М. История португальского языка / Елена Михайловна Вольф // Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1988. – 264 с.
8. Гируцкий А.А. Введение в языкознание: Учеб. пособие / Анатолий Антонович Гируцкий. – 3-е изд. – Мн.: ТетраСистемс, 2005. – С.260 – 262.
9. Григорьев В.П. История испанского языка / Вадим Павлович Григорьев. – М: Эдиториал УРСС, 2004. – 176 с. (История языков народов Европы.) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://jsulib.ru/Lib/Articles/997/355/> (24 вересня 2016 р.).
10. Доза А. История французского языка (Histoire de la langue fracaise) / Альберт Доза. – М.: Эдиториал УРСС, 2009. – 474 с. (История языков народов Европы).
11. Козаржевский А.Ч. Учебник латинского языка / Андрей Чеславович Козаржевский. – М., Изд-во Моск. ун-та, 1981, 312 с.
12. Кравченко В.И. Универсальный справочник по грамматике латинского языка. Enchiridion universal in grammatical Latina / Владимир Ильич Кравченко. – М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2007. – 288 с. (Серия «Учебный курс»).
13. Льюис Г., Педерсен Х. Краткая сравнительная грамматика кельтских языков (A Concise Comparative Celtic Grammar) / Генри Льюис, Хольгер Педерсен. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 512 с. (История языков народов Европы).
14. Мелінчук Н.В. Використання досвіду реформування мовної освіти в університетах Німеччини до України // Проблемы современного педагогического образования. Сер. : Педагогика и психология. – Сб. статей: – Ялта: РИО КГУ, 2014. – Вып. 46. – Ч.5. – С. 126-133.
15. Мелінчук Н.В. Виклики сучасності до національної системи університетської освіти об'єднаної Німеччини (3.10.1990 – 2014 рр.) // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т.245. Вип. 233. Педагогіка. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – С.16-20.
16. Мелінчук Н.В. Загальне мовознавство в німецьких університетах (XIX ст. – I пол. XX ст.) // Миколаїв : Новітня філологія. – 2013. – №46. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – С. 5-14.
17. Мелінчук Н.В. Загальне мовознавство в німецьких університетах (XIX ст. – I пол. XX ст.) // Новітня філологія. – 2014. – № 48. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – С. 43-53.
18. Мелінчук Н.В. Подібності та відмінності університетської освіти України та Німеччини // Проблемы современного педагогического образования. Сер. : Педагогика и психология. – Сб. статей: – Ялта: РИО ГПА, 2015. – Вып. 47. – Ч. 3. – С. 137-142.
19. Мелінчук Н.В. Романістика в університетах Німеччини (II половина XIX – XX ст.) // Міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум – 2016: стратегії країн Причорноморського регіону в геополі-

- тичному просторі»: тези. Том 2. Академічні свободи, університетська автономія, наука і освіта для сталого розвитку. Мовно-культурна політика. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – С.43-45.
20. Мелінчук Н.В. Становлення та розвиток університетської освіти у Німеччині // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36. статей. – Вип. 40. – Ч.3. – Ялта: РВВ КГУ, 2013. – С.183-190.
 21. Мелінчук Н.В. Сучасна модель університетської освіти Німеччини // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 246. Вип. 234. Педагогіка. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – С.15-20.
 22. Мелінчук Н.В. Тенденції мовної освіти в університетах Німеччини (1949-2014 рр.) // Новітня філологія. – 2014. – №49. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – С. 31-44.
 23. Ничаюк С.П. Латинська мова для юридичних факультетів: Навч. посіб. / Світлана Петрівна Ничаюк. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 204 с.
 24. Пиотровский Р.Г. Формирование артикля в романских языках. Выбор формы / Раймонд Г. Пиотровский. – М: Едиториал УРСС, ЛКИ, 2013. – 186 с. (История языков народов Европы).
 25. Покровский М.М. Материалы для исторической грамматики латинского языка / Михаил Михайлович Покровский. – М.: Унив. тип., 1898. – 277 с. Адрес хранения. РА 224. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.e-heritage.ru/ras/view/publication/general.html?id=4691567> (25 вересня 2016 р.).
 26. Савова С.С. Словарь испанской разговорной речи. (Vocabulario del espanol coloquial) / Славка Симеонова Савова. – М: Едиториал УРСС, 2006. – 232 с. (История языков народов Европы).
 27. Сергиевский М. История французского языка / Максим Сергиевский. – М.: Эдиториал УРСС, ЛКИ. – 2014. – 288 с. (История языков народов Европы)
 28. Степанов Г.В. Испанский язык Испании и Америки. К проблеме языкового варьирования / Георгий Владимирович Степанов. – М: Едиториал УРСС, 2004. – 328 с. (История языков народов Европы).
 29. Хоміцька З.М. Латинська мова / Зоя Миколаївна Хоміцька. – Х.: Право, 2007. – 256 с.
 30. Цимбалюк Ю.В. Англо-латинсько-українсько-російський словник афоризмів / Юрій Васильович Цимбалюк. – К.: Грамота, 2009. – 408 с.
 31. Черданцева Т.З. Очерки по лексикологии итальянского языка / Тамара Захаровна Черданцева. – М.: Высшая школа, 1982. – 184 с.
 32. Черданцева Т.З. Язык и его образы: Очерки по итальянской фразеологии / Тамара Захаровна Черданцева. – М: Едиториал УРСС, ЛКИ. – 2010. – 168 с. (История языков народов Европы).
 33. Шабага И.Ю. Grammatica latina. Латинский язык для переводчиков / Ирина Юрьевна Шабага // Под. ред. Н.К. Гарбовского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд-во Моск. ун-та, Высшая школа перевода. – 2009. – 184 с. – (Серия HIERONYMUS).
 34. Шишмарев В.Ф. Очерки по истории языков Испании / Владимир Фёдорович Шишмарев; АН СССР, Ин-т языка и мышления им. Н.Я.Марра; отв. ред. акад. И.И.Мещанинов. – М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1941. – XI, [1], 337, [3] с. (Серия «Romano-Germanica», Т. V).
 35. Balls I. 2 Bde.: Teil 1: Oberherrscher und Oberherrschaft in Irland / Dr. Irene Balls. Teil 2: Texte und Übersetzungen, Register. Berlin: curach bhán publications, zweite durchgesehene und verbesserte Auflage, 2015 – («Bonner Beiträge zur Keltologie», Band 2/1 & 2/2). ISBN: 978-3-942002-24-0; 18 x 25cm; 963 Seiten mit 34 Tabellen und 44 Abbildungen. – Signatur: YE 220 H491. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.keltologie.uni-bonn.de> (21 вересня 2016 р.).
 36. Beck-Busse G., Zollna I. Catharinus Dulcis. Erster Professor der französischen und italienischen Sprache an der Philipps-Universität Marburg / Prof. Dr. Gabrielle Beck-Busse, Prof. Dr. Isabel Zollna // «Studier mal Marburg», September 2006. – S.8, S. 18. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.).
 37. Bertelsmann. Das neue Universallexikon. – Gütersloh / München: Wissen Media Verlag GmbH. – S. 1055.
 38. «Bonner Beiträge zur Keltologie». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.keltologie.uni-bonn.de> (21 вересня 2016 р.).
 39. Duden. Die deutsche Rechtschreibung. Das umfassende Standardwerk auf der Grundlage der neuen amtlichen Regeln. – Bd.1, 24. Auflage. – Dudenverlag: Mannheim – Leipzig – Wien – Zürich. – 2006. – S. 1216.
 40. Festakt für den Begründer der Romantik // «Frankfurter Rundschau», Dienstag, 6. Juni 2006. – № 129. – D/H.– D 2972. – Jahrgang 62. – № 129/3. – S.14. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.).
 41. Erster Professor für Französisch // «Gießener Anzeiger», Freitag, 2. Juni 2006. 257 Jahrgang. – Nr. 127. – G 3265 – S. 17. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.).
 42. Hitzeroth M. Catharinus Dulcis begründete die Romanistik an Marburger Hochschule / Manfred Hitzeroth // «Oberhessische Presse», 30. Mai 2006. – № 124. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.).
 43. Hitzeroth M. Professor begann Lehre mit 65. Romanisten der Uni erinnerten an Catharinus Dulcis / Manfred Hitzeroth // «Oberhessische Presse», 3. Juni 2006. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.).
 44. Hitzeroth M. Professor für exotische Sprachen hielt vor 400 Jahren Antrittsvorlesungen / Manfred Hitzeroth // «Oberhessische Presse», (25. August 2005), S. 3. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dulcis-info.de> (10 серпня 2013 р.). – 2006. – S. 1216.

45. «Zeitschrift für celtische Philologie». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.keltologie.uni-bonn.de> (21 вересня 2016 р.).
46. «Zeitschrift für Katalanistik». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www2.uni-frankfurt.de> (28 вересня 2013 р.).
47. «Zeitschrift für Katalanistik». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hu-berlin.de/> (27 вересня 2016 р.).

N. Melintshuk,

Nationale Schwarzmeeruniversität von Petro Mohyla

ROMANISCHE GESCHICHTE AN DEN DEUTSCHEN UNIVERSITÄTEN (XVII – XXI Jh.)

In diesem Artikel analysiert man und charakterisiert man die Entstehung der Romanistik an den deutschen Universitäten (XVII – XXI Jh.). Die bekannteste sprachliche Spezialität an den deutschen Universitäten ist die Romanistik. «Bertelsmann. Das neue Universallexikon» betrachtet man «Romanistik, Wiss. von den roman. Sprachen u. Literaturen» [1, S. 809]. Die Romanistik besteht aus solche wissenschaftliche Bereiche, sowie: die Argentinistik, die Baskistik, die Brasilistik, die Bretonistik, die Dalmatinistik, die Frankistik, die Galisistik, die Italinistik, Kastilien, die Katalanistik, Katalanen, Katalaunische Felder, die Keltistik, die Moldovistik, die Oksitanistik, die Portugistik, die Provansilistik, die Rätoromanistik, die Romanistik, Romani – zigeunerische rumänische Sprache, die Rumänistik, die Sardistik, die Spanistik. Sie forscht die Besonderheiten der europäischen Sprachen und ihre Mundarten/Dialekte (Italienisch, Spanisch, Portugiesisch, Französisch), sie forscht die Sprachen der nationalen Minderheiten von Europa (Galicisch, Katalanisch, Oxitanisch, Rätoromanisch, Sardisch). «Romanische Sprachen, aus dem Vulgärlatein entstandene europäische Sprachen; aufgrund ihres Verwandtschaften in 3 Gruppen eingeteilt; 1. Westromanisch (Span., Port., Katalan., Provencal., Frz., Rätorom.); 2. Ostromanisch (Ital., Dalmatin. [ausgestorben], Rumän.); 3. Zentralromanisch (Sardin)» [1, S. 809]. Der deutsche Philologe K. Mann benützt im ersten Mal den Begriff «romanische Philologie». Nach Das neue universal Lexikon: «Universität, Hochschule mit der Aufgabe, die Gesamtheit der Wissenschaft durch Forschung, Lehre und Studium zu pflegen und zu entwickeln. Der Besuch der Universität setzt das Abitur voraus. Die mindestens 4 Jahre dauernden Studiengänge schließen mit Hochschulprüfungen oder dem Staatsexamen ab. Je nach Art der Prüfung verleiht die Universität akademische Grade. Die Bezeichnung Universität geht zurück auf den mittelalterlichen Begriff Universitas magistrorum et scholarium («Körperschaft der Lehrenden und Lernenden»), der später in Universitas literarum («Gesamtheit der Wissenschaft») umgedeutet wurde. Die zu Beginn des 13. Jahrhunderts mit päpstlichem Privileg ausgestattete Universität zu Paris wurde Ausgangspunkt und Muster für fast alle abendländische Universitäten. Von hier nahm auch die Abstufung der akademischen Grade (Bakkalaureus, Lizenziat, Magister, Doktor) ihren Ausgang. Die erste deutsche Universität wurde 1348 in Prag durch Karl IV. gegründet» [1, S. 977].

Entscheidende Wörter: die Argentinistik, die Baskistik, die Frankistik, die Italinistik, die Katalanistik, Katalanen, Katalaunische Felder, die Romanistik, die Spanistik, die Universität.

Рецензенти: *Котляр Ю. В.*, д.і.н., професор;
Сінкевич Є. Г., д.і.н., професор.